

9. oktober 2006

UKA 2006/9
UPA 2006/14

**Suliffeqarnermut akitsuut pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut
pillugu**

Inatsisartut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaata

ISUMALIUTISIISSUTAA

Siunnersuutip appaasaaneerpeqarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisartut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaat
suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Augusta Salling, Atassut (siulittaasoq)
Inatsisartunut ilaasortaq Agnethe Davidsen (siulittaasup tullia)
Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Lene Knüppel, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Thomas Kristensen, Atassut (sinneissusaq)
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Lars Fleischer, Siumut (sinneissusaq)
Inatsisartunut ilaasortaq Isak Davidsen, Siumut (sinneissusaq)

Inatsisissatut siunnersuut kiisalu tusarniaanermut akissutitut pissarsiarineqartut
Inatsisartut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaata UPA
2006-imi siullermeerineq tunngavigalugu misissuataarpai. Siunnersuummik
siullermeerinermit apequtigineqartut arlallit ulloq 4. maj 2006 allagaqarluni
Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Inuussutissarsiutinullu Ilinniartitaanermut
Naalakkersuisup erseqqinnerusumik nassuiaatigai. Allakkat isumaliutissiissummut
uunga **ilannugussaq 1**-itut ilanngunneqarput.

Siunnersuut pillugu tusarniaanerit.

KANUKOKA-mi, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffianni, Sulisitsisut
Peqatigiiffiat ILIK-mi, Avataasiorlutik Kilisaataatillit Peqatigiiffianni APK-mi,
Aalisartut Piniartullu Kattuffiat KNAPK-mi aammalu Sulinermit
Inuussutissarsiutinullit Kattuffiat SIK-mi tamanut tusarniaassutitut inatsisissatut

siunnersuut nassiunneqaqqaarsimavoq. Tamatumalu peqatigisaanik siunnersuut susassaqtutut pisorta qarfinni ukunani tusarniaassutigineqarsimavoq: Aningaasaqarnermut Pisorta qarfik, Sulisoqarnermut Pisorta qarfik, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik, Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermut Suliffeqarnermullu Pisorta qarfik, Aalisarnermut Piniarnermullu Pisorta qarfik, Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisorta qarfik, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Pisorta qarfik kiisalu Ilaqutariinnermut Pisorta qarfik.

Siunnersuummik siullermeerinermi tusarniaavigineqartussat allat ilanngunneqarnissaat kissaatigineqarsimavoq. Sivikitsumik piffissaliilluni inatsisissatut siunnersuut ukununga tusarniaassutigineqassasoq tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut aalajangerpaat: Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut, Nunalerinermut Siunnersuisoqatigiit, Takornariaqarnermut Inuussutissarsiornermullu Siunnersuisoqatigiit aamma Piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu Siunnersuisoqatigiit.

Akilerartarnermut Pisorta qarfik ulloq 10. maj 2006 allagaqarluni tusarniaanerit taakku inernerat pillugu ilisimatitsivoq. Allagaq isumaliutissiisummut matumunnga **ilanngussaq 2-tut** ilanngunneqarpoq.

Siunnersuutip siullermeerneqarnerata kingorna suliffeqarnermut akitsuut pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi kiisalu Piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu Siunnersui-soqatigiit pillugit nalunaarummi allannguutissanik Naalakkersuisut siunnersuuteqarput. Allannguutissatut siunnersuutit tusarniaassutitut nassiunneqarput, ullorlu 25. september 2006 allagaqarlutik taamatut tusarniaanerup inernerata Naalakkersuisut nassuiaatigaat. Naalakkersuisut allagaat ilanngussatut toqqakkanik ilasaq isumaliutissiisummut matumunnga **ilanngussaq 3-tut** ilanngunneqarpoq.

Akilerartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliamut saaffiginnissutit

Taxaatileqatigiit Nuuk Taxa ulloq 10. februar 2006 aamma 9. maj 2006 nunatta Inatsisartuinut allagaqarluni inatsisissatut siunnersuut pillugu akerliliivoq. Allagaq kingulleq Aningaasaqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisummut, ulloq 11. maj 2006 allagaqarluni akissuteqarnissamik toqqaasimasumut aammattaaq nassiunneqarsimavoq.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat GA kiisalu Avataasiorlutik aalisartut peqatigiiffiat APK ulloq 10. maj 2006 Akilerartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliamut ataatsimoorlutik saaffiginnissuteqarput.

Isumasioqatigiinneq.

Ulloq 8. maj 2006 Aningaasaqarnermut Naalakkersuisumik kiisalu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Inuussutissarsiuinullu Ilinniartitaanernut Naalakkersuisumik Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq isumasioqateqarluni ataatsimiippoq. Inatsisartut Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaat isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi peqataavoq, tamatumalu kingorna Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliamut isummanik paarlaasseqateqarluni. Ulloq 5. maj 2006 isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermut aggersaaneq ullorlu 6. maj 2006 Naalakkersuisunut ilaasortat saqqummiussaas isumaliutissiissummut matumunnga **ilannugsaq 4-tut 5-tullu** ilanngunneqarput.

Siunnersuutip imareqqaagaa.

UPA 2006-imi inatsisissatut siunnersuut iluserisamisut saqqummiunneqartoq ilaatigut imaattunik isummerfigisassartaqarpoq:

- Ilinniaqqittarnerit ilinniagaqqinnerillu aqqissuussinerit ilaannut iluaqutaasumik AEB-mik akiliuteqartarnejq atuuttoq atorunnaarsinneqassaaq nunattalu karsianut iluaqutaasumik akitsuummit taarserneqassalluni. Iluanaarutinik pissarsiniartarnerup atorneqartarneratalu akornanni ataqatigiissaarinertut atorneqartoq atorunnaarsinneqassaaq.
- Sulisitsisut akitsuummik akiliisussaataasut maannamornit amerlanerulersussaammata inuussutissarsiuutit ataatsimut isigalugu aningaasatigut nammakkersugaanerit 12 mio. kr.-inik qaffalluni, 57 mio. kr.-inngussaaq. Taamaalilluni aningaasarsianit isertitat pingaartumik aalisarnermut, aallaanniarnermit, piniarnermit, nunalerinermit, taxanillu ingerlatsinermit akissarsianit AEB-mut siornatigut akiliuteqaataasimanngitsut akitsuuserneqartalissapput. Sulisitsisunit akitsuummik akiliisussaataasunit aningaasarsiat katinnerisa 0,9%-iannik annertussusilimmik iluanaarutinik maannamutut akiliisitsisoqartassaaq.
- Sulisitsisut inuutissarsiuutinut ilinniartitaanernut akiliutaat pillugit ataatsimiititaliaq (AEB-nevn), tak. Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 22. marts 2004-imeersoq, siunnersuutip kingunerisaatut atorunnaarsinneqassaaq. AEB-mit ani-ngaasat atorneqarnerannut suliffeqarnermut attuumassutillit ataatsimiititaliakut tassuuna sunniuteqarnerminnik maannamut ingerlatsisinnaasimapput.

Inatsisissatut siunnersuutaqqaartumut ataatsimiititaliamit isumaliutersuutigineqartut.

Susassaqarfiup nutaamik aaqqiivigineqarnissaanik pisariaqartitsineq

Siunnersuut siullermeerneqarmat Siumut Inuit Ataqatigiillu tapersiippat, partiilli sinnerinit nangaassuteqarnerit assigiinngitsut nalunaarutigineqarlutik. Ilinniartitaanikkulli iliuutsit taamaalilluni aningaasalersorneqartussat annertussusissaannut, suunerinut imarisaannullu pituttuisuusumik AEB-mik aqqissuussineq maannakkut atuuttoq nalitsinnut naleqqukkunnaarsimasoq pillugu

Naalackersuisut isumaat taamaakkaluartoq amerlanerussuteqarluartunit paasilluarneqarsinnaasimavoq. Ilinniaqqinnissamik piginnaasanillu ineriartortitsinerup pingaernerutitsinissaannik kiisalu aningaasanik atoriikkat pitsaanerusemik ataqtigiissaariffigineqarnissaasa qulakkeerneqarnissaannik Naalackersuisut kissaataannut taamatut periuseqarneq naleqqutinngilaq.

Innuttaasut sapinngisamik amerlanerpaat ukiuni aggersuni ilinniartitaanikkut iliuuseqarnerup patajaatsunngortinnissaanut peqataanissaannik Naalackersuisut isummernerat aammattaaq paasilluarneqarpoq. Suliaqarfiit ataasiakkaat ullumikkut inuussutissarsiutinut ilinniartitaanermik iliuuseqarnermit kiisalu tamatuma aningaasalersorneqarneranit ingalasimatinneqarnerat tassaangaanniit tunngaviummik isigalugu kissaatiginangilaq. Nunatsinni inuussutissarsiortut immikkoortuini tamani peqataasut periarfissaqarput, taamaalillutillu aamma pisussaaffeqarput nunatta sulisorisaasa piginnaasaasa qaffassarneqarnerani peqataassallutik.

Inuussutissarsiortut nammatassinneqarnerunissaat

Inuussutissarsiortut 12 mio. kruuninik nammatasseqqinneqassasut, nammatassiinerunerli inuussutissarsiortut ilaannut manna tikillugu AEB-mik akiuteqartussaasimanngitsunut taamaallaat sunniuteqassasoq Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa. Inuussutissarsiummik ingerlatsisut immikkoortuisa tamarmik assigiimmik pineqarnissaat siunnersuutikkut anguniarneqarpoq. Inuussutissarsiutit kallarneqartussat, aamma aalisarnermik assakkaasulinnillu qamutaatilittut inuussutissarsiutillit, piffissami matumani orsussamut aningaasartuuteqarnermikkut sukkasuumik qaffariartortoqarneranit eqqugaasut, aningaasaqarnikkut akitsuutip angissusaanit uloarianartorsiortinneqassasut Naalackersuisut naatsorsuutiginnikkaat isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi erserpoq.

Misilittakkat tunngavigalugit inuussutissarsiortut ilaasa ilinniartitseqqittarneq atugarivallaanngimmassuk taakku sulisoqarnermut akitsuummik akiliuteqartinneqarnermit ilaatinneqannginnissaat suli tunngavissaqannginnersoq siunnersuummik siullermeerineq tunngavigalugu ataatsimiititaliap isumaliutigisimavaa. Suliaqarfiit ilaanni ilinniartitseqqittarnermik ileqqoqannginneq pisariaqartitsinerup amigaataanerani periarfissaqartoqannginneranilluunniit pissuteqarnersoq tassunga atatillugu ataatsimiititaliamut nalileruminaassinnaavoq.

Suliaqarfittut eqqaaneqarsinnaasuni tamani sulisorisat piginnaasaannik qaffassaanissamut periarfissaqarsorinarpoq. Taamaassorinarpoq qangaaniilli tunisassiornermut attuumassutilliinnavinnut tunngatillugu piginnaasanik qaffassaanissaq sammineqaannarani aammattaaq siamasinnerusemik inuup ineriartortinneqarnissaa inooqataasutullu piginnaasat qaffassarneqarnissaat anguniarneqarpat. Royal Greenland Academymit tamanna takutilluarneqarsimavoq.

Taxaatilinnut tunngatillugu ilaatigut oqaatsit, kiffartuussineq, inummut isumannaatsuutitsinissaq, aaqqiagiinnngissutinik aaqqiiniarsinnaaneq,

motorilerinermik ilinniarneq il.il. pillugit pikkorissarnissamut neqerooruteqarnissaq eqqarsaatigineqarsinnaagunarpoq. Piginnaasat qaffassarneqarnissaannut neqeroorutit naleqquttut sulisitsisut sulisorisallu ataasiakkaat namminee lutik naggataagut nassaariniarumasussaavaat. Ilinniartitsinikkulli iliuuseqarumangitsut akileraaruseeriaatsimit akitsuusiinikkut pitsaaneruseqarnissaq pineqarnerisigut iluaqutissarsisinnegartariaqangitsut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Ukiunili aggersuni ilinniartitaanermik ataatsimoorluni ilungersuuteqarnerup taarsiullugu ki-ngunerisariaqarjaa sulisorisat piginnaasaasa patajaallisarneqarnissaannut suliaqarfiit peqataanissamut periarfissanik naleqquttunik takunnissinnaangitsut suliaqarfiit periarfissanik taamaattunik takunnissinnaasut nammaqatigisariaqaraat.

Suliffeqarnermut akitsuusiinerup inuussutissarsiutitigullu ilinniartitaanikkut iliuuserisat imminnut ataqatigiinnerat

Suliffeqarnermut akitsuutinit iluanaarutip ilinniartitaaqqinnermik iliuuseqarnermut ilumut iluaqutaanissaata Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq qulakkiissallugu pingaartippaa. Taamami pisoqangippat sulinikkut akissarsianit akitsuusiinerinnaq pineqassammat, iluanaarullu isertitanit akileraarutit, ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut assigisaaluunniit atorlugit isertinniaaraanni pitsaanerussalluni.

Tassunga tunngasoq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup kiisalu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Inuussutissarsiutinullu Ilinniartitaanernut Naalakkersuisup isumasioqatigiinnermi ataatsimiititaliamut nassuiaatigisimavaat. Ukiunut aggersunut aningaasanut inatsisit (AIS 2007 ukiullu missiliuusiorfiusunut) atatillugu inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanernut aningaasarpasuit Naalakkersuisut atugassiissutiginiaraat takuneqarsinnaavoq.

2007-imi pikkorissartitsinermik ingerlatsinermut aningaasannorlugit 35,6 mio. kr. pineqarput, taakkulu 2009-mi qaffariartuaarlutik 42,7 mio. kr.-inngussasut naatsorsuutigineqarluni. Taakkua saniatigut ukiumut 20 mio. kr. missaat ukiumi ilinniarfiusumi siullermi sullivinni ilinniartut aningaasarsiaannut, maannamut AEB-mi aningaasanit akilerneqartarsimasut, matussutigineqartassapput. Inatsisissatut siunnersuutikkut anguniarneqaaqqaartoq naapertorlugu suliffeqarnermut akitsuutitit pissarsiarineqartup angissusiata annertussusiatalu kiisalu illua tungaatigut ilinniartitaaqqinnermut suliniutit pitsaassusiisa akornanni pitsaasumik ataqatigiittoqarnerata Inatsisartut qulakkeerumallugu aalajangigassarissimavaat.

Suliffeqarnermut akitsuusiinermi iluanaarutit inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanermi ilinniagaqaqqinnerup piginnaasanillu inerisaanerup aningaasalersorneqarnissaannut atorneqarnissaat inatsisiliornikkut qulakkeerneqassasoq Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliamit kissaatiginartinneqarsimavoq. Taamaaliornikkut suliffeqarnermut akitsuusiinerup sulinermit nalinginnaasumik akitsuusiinertut siunissami ineriartornissaa pinngitsoortinneqassaaq. Kissaatigisaq taanna pillugu ataatsimiititaliaq ulloq 23. maj 2006 allagaqarluni Naalakkersuisunut nalunaaruteqarpoq (**Ilannugsaq 6**).

Inatsimmi § 2, imm. 1-imik nutaamik ilusiliinikkut ataatsimiititaliap kissaataata malinneqarnissaa pillugu ulloq 25. september 2006 allannguutissatut siunnersuummut missiliuusiamik Naalakkersuisut nassiussippat (**Ilanngussaq 3**).

Ilinniaqqinnernut piginnaasanillu inerisaanermut pilersaarussianut suliffeqarnermut peqataasut sunniuteqaateqarnissamut periarfissaat

Sulisorisat piginnaasaasa inerisarneqarnissaannut aningaasanut atugassiissutigineqartunut suliffeqarnermut peqataasut malunnartumik sunniuteqartuarnissaat Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliap pingaartippaa. Tamanna innuttat soqutigisaqaqatigiillu aalajangiinnermit kallarneqartut peqataatillugit inuiaqatigiinni tamat oqartussaaqataanerannik aaqqissuussaanerup siullermik pissusissamisoortumik kinguneraa. Aappasaanik atuisut sunniuteqaqataanerat aningaasaliissutit pissusissamisoortumik atorneqarnissaannut kiisalu naleqquttumik annertussusilinnik aningaasaliisoqarnissaata nakkutilliivigineqarsinnaaneranut qulakkeerinnitsitseqataavoq.

Isumasioqatigiilluni ataatsimiinnermi Naalakkersuisut erseqqissumik oqaatigaat inatsisissatut siunnersuutip anguniaqqaagaasa qitiusumik aqutsisoqarnissaa, ataqatigiissaarisoqarnissaa pitsaassutsimillu qulakkeerinnitsitsisoqarnissaa ilinniartitseqqinnermik iliuuseqarnerup anguniartinniaraat, tamatumali peqatigisaanik suliffeqarnermut attuumassutillit isummeneri aaqqissuussamik ilaatinneqassat. Tamatumunnga killiliussassat AIS 2007-imut oqaasertaliussatut aalajangersarneqarumaarput. Piginnaasalli ineriartortinnissaat pillugu Siunnersuisoqatigiit maannakkut pisinnaatitaaffiisa erseqqissumik killiliivigineqarnissaat siunniunneqarsimavoq, anguniakkammi malillugit ilinniagaqaqqinnernut aningaasaliissutit agguanneqarnissaat sioqqullugu siunnersuisoqatigiit nalinginnaasumik tusarniaavigineqaannartartussatut siunissami atuutilersussaammata.

Piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu Siunnersuisoqatigiit, taamalillutillu ilaatigut suliffeqarnermut akuusut KANUKOKA-lu, ilinniagaqaqqinnernut aningaasaliissutit atorneqarnerinut immikkut sunniuteqartinneqaannassat Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliamit kissaatiginartinneqarsimavoq. Siunnersuisoqatigiittaaq ilaasortaligaanerat isumaliutigeqqissallugu ataatsimiititaliap pissusissamisoortutut isigisimavaa, taamaaliornikkummi sulisitsisut kattuffiat ILIK siunnersuisoqatigiinni ilaasortaataqarnissamik neqeroorfigineqarsinnaammat. Tamatumalu kingorna sulisitsisut kattuffiata allap ilanngunneratigut ilaasortat amerlineqarnissaat pissusissamisuussappat, KNAPK-mut, kattuffinnulluunniit ataatsimoortunut arlalinnut, inissaq taanna neqeroorutigineqarsinnaassaaq. Ataatsimiititaliaq ulloq 23. maj 2006 allagaqarluni isumaliutersuutini taakku Naalakkersuisunut nalunaarutigai (**Ilanngussaq 6**).

Ataatsimiititaliap kissaataasa malinneqarnissaannut tunngatillugu ulloq 25. september 2006 Piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu Siunnersuisoqatigiit pillugit

nalunaarutip allanngortinnissaanut Naalakkersuisut missiliuusiartik nassiuppaat **(Ilanngussaq 3)**.

Inatsisissatut siunnersuutip ataatsimoortumik naliliiviginera.

AEB-mut maleruagassat maannakkut atuuttut, inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerni ilinniaqqinnerit piginnaasanillu inerisaanerup ataqatigiissaakkamik pingaarnersiulluni aningaasat akilersinneqartut inatsisissatut siunnersuut atorlugu ullutsinnut naleqqussarneqarnissaat erseeqqissumik pisariaqartinneqartoq Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. 12 mio. kr.-inik, inuiaqatigiinni suliassamut pingaarutilimmut tassunga naligiinnerusumik pilliuteqarnissamut inuussutissarsiutit siunissami pisussaaffilerneqarnerisigut pissarsiarineqartunik, iluanaarutit anginerulernissaat maleruagassatut siunnersuutigineqartut kingunerissavaat.

Inatsisissatut siunnersuummut Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuusiatigut suliffeqarnermut akitsuusiinikkut tamakkiisumik iluanaarutit siunissami inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanernut iluaqutaassasut qulakkeerneqassaaq. Aammattaaq Piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu Siunnersuisoqatigiit ilinniaqqinnernut piginnaasallu ineriartortinnerinut sammisanut aningaasat atugassat pingaarnersiorneqarnissaasa annertuumik sunniuteqarnissaannut tigungminniinnaqqullugit Naalakkersuisut qulakkeerinninnissamut piareersimassapput, siunnersuisoqatigiimmi tamatuma peqatigisaanik suliffeqarnermut akuusut siamasissumik ilaasortaataqartillugit ilaasortalerneqartussaammata.

Taamaammat Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuutaannut inatsisissatullu siunnersuutit allannguutissatut siunnersuutit suliarineqartut ataatsimut isigalugit Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq isumaqataasinnaavoq.

Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq inassuteqaataa.

Nassuiaatigineqartut tunngavigalugit inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqartoq, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaatigut allannguutissat ilanngullugit Inatsisartut aappassaaneerinerminni akuersissutigissagaat Inatsisartut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq inassuteqarpoq.

Taamatut oqaaseqarluni Inatsisartut Akileraartarnermut Akitsuusiisarnermullu Ataatsimiititaliaata siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Augusta Salling
Formand

Jens Lars Fleischer

Agathe Fontain

Tommy Maru

Lene Knüppel

[Ilanngussaq](#) (pdf-format - 1463 kb)